

**ปัญหาการดำเนินงานโครงการควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี**

นางมณีรัตน์ ธีวันดา

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ภาควิชาพลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-331-745-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**PROBLEMS IN THE MANAGEMENT OF PREVENTION AND CONTROL
OF IODINE DEFICIENCY PROGRAM IN ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF UBON RATCHATHANI PROVINCIAL
PRIMARY EDUCATION**

Mrs. Maneerat Teewunda

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education in Health Education

Department of Physical Education

Graduate School

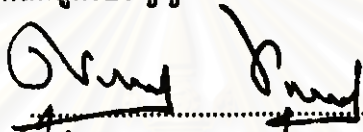
Chulalongkorn University

Academic Year 1998

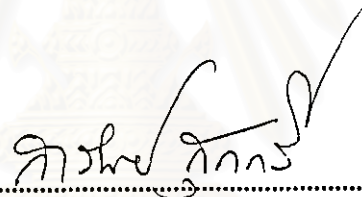
ISBN 974-331-745-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาการดำเนินงานโครงการควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดอุบลราชธานี
โดย นางมณีรัตน์ ชีวันดา
ภาควิชา พลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สิริ กาญจนวาสิ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

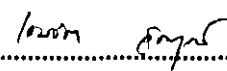
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลาวัณย์ สุกกรี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สิริ กาญจนวาสิ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รัชณี ขวัญบุญจันทร์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพวณี หอมสนิถ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอชฌา วัฒนนุรานนท์)

มณีรัตน์ ชีวันดา: ปัญหาการดำเนินงานโครงการควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
(PROBLEMS IN THE MANAGEMENT OF PREVENTION AND CONTROL
OF IODINE DEFICIENCY PROGRAM IN ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF UBONRACHATHANI PROVINCIAL
PRIMARY EDUCATION) อ.ที่ปรึกษา : ศศ.ดร.ทิพย์ศิริ กาญจนวาสิ, 126 หน้า.
ISBN 974-331-745-7.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานโครงการควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ตามการรับรู้ของครูอนามัยโรงเรียน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูอนามัยโรงเรียนในเขตพื้นที่ 14 อำเภอ โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 300 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนกลับคืนมา จำนวน 278 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.66 และนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ วิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการติดตามและประเมินผล มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องไม่มีการจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการประเมินผลโครงการฯ และไม่ได้จัดตั้งคณะกรรมการในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ
2. ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องสิ่งสนับสนุนในโรงเรียน เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติมในเรื่องโรคขาดสารไอโอดีนมีไม่เพียงพอ และเกลือไอโอดีนที่ใช้ปรุงอาหารในโครงการอาหารกลางวันมีไม่เพียงพอ
3. ด้านการวางแผน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่อง การประชุมเพื่อวางแผนร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครองนักเรียนเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการสำรวจการได้รับสารไอโอดีนในชุมชนของนักเรียน และไม่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินงานโครงการควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนในโรงเรียน
4. ด้านบุคลากร มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่เรื่อง ครูอนามัยโรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดทักษะในการตรวจค้นหาอาการคอพอกโดยการคลำคอ ขาดความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนจากครูอื่น ๆ ในโรงเรียน

ภาควิชา พลศึกษา
สาขาวิชา สุขศึกษา
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อผู้บันทึก มณีรัตน์ ชีวันดา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ทิพย์ศิริ กาญจนวาสิ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4083741127 : MAJOR HEALTH EDUCATION

KEY WORD : PROBLEMS / PREVENTION AND CONTROL / IODINE DEFICIENCY

MANEERAT TEEWUNDA : PROBLEMS IN THE MANAGEMENT OF PREVENTION AND CONTROL OF IODINE DEFICIENCY PROGRAM IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF UBONRACHATHANI PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION.

THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. TIPSIRI KANJANAWASEE, Ed.D. 126 pp.

ISBN 974-331-745-7.

The purposes of this research were to study the problems in the management of prevention and control of iodine deficiency program in elementary schools under the office of Ubonrachathani provincial primary education as perceived by school health teachers. A questionnaire constructed by the researcher were sent to 300 health teachers from schools in 14 selected districts. Two hundred and seventy-eight questionnaires, accounted for 92.66 percent were completed and returned to the researcher. The data were then analyzed to obtain percentage, means and standard deviations.

The findings were as follows :

1. In the area of follow up and evaluation, there was no program evaluation and there was no school committee to evaluate the program were found to be the problems at a high level.
2. In the area of places, materials and facilities, the problems were at a high level regarding educational supporting materials, there were : (1) additional reading on iodine deficiency ; and a shortage of iodine salt for the school lunch program.
3. In the planning, the problems were at a high level, there were: (1) discontinuous planning between parents and teachers ; (2) no surveys done of iodine intake of students in their community ; and (3) no action plans regarding prevention and control of iodine deficiency in school were made.
4. In the area of personnels, the problems were at a high level, there were : a lack of knowledge, understanding and skills by health teachers in detecting goiter among students. There was a lack of cooperation from other teachers in school regarding the management of prevention and control of iodine deficiency program.

ภาควิชา..... พลศึกษา

สาขาวิชา..... พลศึกษา

ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิติ..... วิไลรัตน์ อ้วนหง

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ทิพย์พร อรุณทิ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์ศิริ กาญจนวาสิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ติดตามและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตา และเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง ในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข แบบสอบถาม และช่วยให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนส่วนหนึ่งสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดอุบลราชธานี ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 7 อุบลราชธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณครูอนามัยโรงเรียน ทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ คุณรัชนี สิงห์บุญดา ที่มีส่วนช่วยเหลือในการจัดทำโปรแกรมวิเคราะห์ ข้อมูล รวมทั้งทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามมาในที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จนทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ นายแพทย์คณัช ชีวันดา ที่ให้ คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือเป็นกำลังใจมาโดยตลอด รวมทั้งลูกสาวทั้งสองคนที่คอยเป็นกำลังใจ อันยิ่งใหญ่แก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

มณิรัตน์ ชีวันดา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 โรคขาดสารไอโอดีน.....	7
2.2 วิธีการสำรวจและการค้นหาการขาดสารไอโอดีน.....	11
2.3 โครงการในแผนควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนแห่งชาติ.....	13
2.4 แนวทางการควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนในโรงเรียน.....	17
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ.....	20
2.6 สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	33
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	65
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	65
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	69
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	76
รายการอ้างอิง.....	78
ภาคผนวก.....	82
ภาคผนวก ก.....	83
ภาคผนวก ข.....	85
ภาคผนวก ค.....	91
ภาคผนวก ง.....	99
ภาคผนวก จ.....	107
ภาคผนวก ฉ.....	110
ประวัติผู้วิจัย.....	126

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงภาวะขาดสาร ไอโอดีนในช่วงร้อยละ 5-10 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด อุบลราชธานี จำแนกเป็นรายอำเภอ.....	3
2 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนใน เขตอำเภอที่มีปัญหาการขาดสาร ไอโอดีนในช่วงร้อยละ 5-10 ของจังหวัด อุบลราชธานี.....	35
3 จำนวน และค่าร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา วิชาเอก ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานครูอนามัยโรงเรียน การเข้า รับการอบรม ประชุมหรือสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องการควบคุมและป้องกันโรคขาด สารไอโอดีน และการปฏิบัติหน้าที่อื่น นอกจากการทำหน้าที่ครูอนามัยโรงเรียน....	41
4 จำนวน และค่าร้อยละสภาพการดำเนินงานโครงการควบคุมและป้องกันโรคขาด สาร ไอโอดีน ตามจำนวนนักเรียน จำนวนครู แหล่งน้ำดื่ม และปริมาณน้ำดื่ม.....	45
5 จำนวนและค่าร้อยละ สภาพการดำเนินงานโครงการควบคุมและป้องกัน โรคขาดสาร ไอโอดีน ตามลักษณะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการ.....	47
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการดำเนินงานโครงการควบคุมและ ป้องกันโรคขาดสาร ไอโอดีนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวม.....	53
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานโครงการควบคุม และป้องกันโรคขาดสาร ไอโอดีนในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการวางแผน จำแนกเป็นรายข้อ.....	54
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานโครงการควบคุม และป้องกันโรคขาดสาร ไอโอดีนในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านวิธีการจัด ดำเนินงาน จำแนกเป็นรายข้อ.....	56
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานโครงการควบคุม และป้องกันโรคขาดสาร ไอโอดีนในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านบุคลากร จำแนกเป็นรายข้อ.....	59
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานโครงการควบคุม และป้องกันโรคขาดสาร ไอโอดีนในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านสถานที่อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก จำแนกเป็นรายข้อ.....	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11	63

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการดำเนินงานโครงการควบคุม
และป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการติดตาม
และประเมินผล จำแนกเป็นรายชื่อ.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย